

Innhold

Forord og introduksjon	11
Bokens kapitler	12
Den naturlige skolesekken	14
Kapittel 1 Bærekraftig utvikling – et pedagogisk ansvar	17
<i>Eldri Scheie, Anja Gabrielsen, Lene Halvorsen og Eli Munkebye</i>	
Begrepet bærekraftig utvikling	18
FNs 17 bærekraftsmål	19
Modeller for bruk i undervisningen	20
Jordens planetariske grenser	23
Lærernes oppfatning av bærekraftig utvikling	25
Nøkkelbegrep i lærernes forklaringer	25
Dybde i forklaringene	27
Helhetlige forklaringer	28
Avsluttende kommentarer	30
Kapittel 2 Bærekraftundervisning	33
<i>Eldri Scheie og Eli Munkebye</i>	
Bærekraftundervisningens mål, innhold og metoder	34
Mål (hvorfor-spørsmålet)	34
Innhold (hva-spørsmålet)	35
Arbeidsmetoder (hvordan-spørsmålet)	36
Praksiseksempel med elevfokus	39
Elevenes beskrivelse av bærekraftundervisningen	40

Undervisningens mål	40
Undervisningens innhold	41
Undervisningens metoder	43
Diskusjon og implikasjoner	44
Er målet for undervisningen oppnådd?	45
Bidrag til å oppnå målene	46
Hvordan støttet metodene elevenes læring?	46
Avsluttende kommentarer	47
Kapittel 3 Hvordan fremmer kontroversielle bærekraftsspørsmål tverrfaglighet og handlingskompetanse? . .	51
<i>Eldri Scheie og Eli Munkebye</i>	
Kontroversielle spørsmål i bærekraftundervisning	52
Tverrfaglig tilnærming	54
Ulike samarbeidsformer	54
Handlingskompetanse som en pedagogisk tilnærming	56
Handlingskompetanse i Kunnskapsløftet 2020	57
Skoleprosjekt – lærernes utvikling av praksis	59
Kontroverser, tverrfaglighet og handling – en drøfting	60
Kontroversielle spørsmål	61
Tverrfaglig tilnærming	63
Kompetanse for handling	65
Avsluttende kommentarer	66
Kapittel 4 Jakten på gode læringsarenaer i nærmiljøet	69
<i>Anja Gabrielsen og Lene Halvorsen</i>	
Læringsarenaer utenfor klasserommet	70
Nærhet til begrepene	71
Motivasjon og livsnære erfaringer	71
Ta i bruk nærmiljøet – praksiseksempler	72
Resirkulering, gjenbruk og trygg avfallshåndtering	73
Fortid, nåtid og fremtid gjennom bruk av lokal skjønnlitteratur	74
Olje, plast og forbruk	75
Bærekraft i nærmiljøet	76
Følelsesmessig tilknytning og handling	76
Å utnytte muligheter som oppstår	77
Avslutning	79

Kapittel 5 Naturen som døråpner for bærekraftundervisning 83

Anja Gabrielsen og Lene Halvorsen

Å ta vare på naturen – en oppvåkning	84
Barn og unges kontakt med natur	85
Natur som en del av bærekraftundervisning?	86
Naturtilknytning	87
Følelser for naturen	88
Naturen som døråpner – skoleprosjekter	89
Læringsarenaer og læringsutbytte i naturbaserte skoleprosjekt . .	89
Analyse av potensial for naturtilknytning	90
Dypere forståelse av og respekt for naturen – en drøfting	91
Bruke tid i naturen	91
Å trives og føle seg trygg i naturen	92
Nysgjerrighet, utforskning og kunnskap	92
Empati og omsorg for levende vesener og naturen	93
Forstå avhengigheten mellom mennesker og natur	94
Sosial og kulturell påvirkning	95
Avsluttende kommentarer	96

Kapittel 6 Samarbeid med natureksperter om bærekraftundervisning 99

Eldri Scheie og Lene Halvorsen

Samarbeid om bærekraftundervisning	100
Praksisseksempler – samarbeid med natureksperter	102
Aktører og læreres inngang i samarbeidet	103
Innhold i nettverket	106
Hva skjedde etter tre år?	107
Eierskap til en felles problemstilling	108
Støtte elevenes helhetlige forståelse og mulighet for handling . .	110
Utvikle en felles pedagogisk plattform	112
Langsiktighet og prioritering – begeistring over tettere samarbeid	113
Avsluttende kommentarer	114

Kapittel 7 Bærekraftkompetanser	117
<i>Eli Munkebye og Eldri Scheie</i>	
Hva er kompetanse?	118
Kompetanse for bærekraft og undervisning i bærekraft	118
Bærekraftkompetanser i utdanning	119
Systemtenkningskompetanse	120
Fremtidenkningskompetanse	124
Verditenkningskompetanse	128
Strategitenkningskompetanse	131
Implementeringskompetanse	133
Avsluttende kommentarer	135
Vedlegg: 1	137
Generelle kompetanser	137
Vedlegg 2	138
Kapittel 8 Bærekraftundervisning som kontekst for kritisk tenkning	141
<i>Eldri Scheie og Eli Munkebye</i>	
Bærekraftundervisning ved Havnberg skole	142
Hva kjennetegner kritisk tenkning?	142
Definisjon	142
Modell av kritisk tenkning	143
En konkretisering av kritisk tenkning for klasserommet	145
Kritikalitet	149
Kritisk tenkning i undervisningen	150
Hvorfor er kritisk tenkning viktig i utdanningen?	150
Kritisk tenkning i Kunnskapsløftet 2020	150
Kritisk tenkning i norsk skole	151
Sammenhengen mellom bærekraftundervisning og kritisk tenkning	152
Bærekraftundervisning og tilrettelegging for kritisk tenkning ved Havnberg skole	153
Lokal tilknytning	154
Elevenes læringsutbytte	156
Anbefalinger for undervisning som fremmer kritisk tenkning	157

Kapittel 9 Samtale og meningsbrytning	159
<i>Eli Munkebye og Eldri Scheie</i>	
Å samtale i undervisningen	160
Samtalemønstre i klasserommet	161
Gruppesamtaler	162
Åpenhet i pluralistisk bærekraftundervisning	163
Lukkethet	163
Åpensinnethet	164
Verdien av uenighet	164
Ekkokammer, enighetsfellesskap og uenighetsfellesskap	165
Hva sier læreplanen om samtale og meningsbrytning?	166
En casestudie om kortreist mat	167
Samtale som brobygging	169
Avsluttende kommentar	170
Kapittel 10 Historisk blikk på bærekraftundervisning i grunnskolen	173
<i>Eldri Scheie</i>	
Internasjonale initiativer	175
Undervisningstradisjoner	176
Norske læreplaner og miljø- og bærekraftundervisning	178
Mønsterplanen for grunnskolen 1974 og Mønsterplanen 1987	178
Læreplanverket 1997	179
Kunnskapsløftet 2006	180
Kunnskapsløftet 2020	182
Avsluttende kommentarer	184
Referanser	187
Forfatteromtaler	205
Stikkordregister	207